

Школска 2017/2018. година

Окружно (градско) такмичење ученика средњих школа  
из српског језика и језичке културе

III разред

Шифра: \_\_\_\_\_

Поени

Прочитај следећи текст и уради задатке 1–12 (реченице су, ради лакшег сналажења, нумерисане):

(1) Мајстор Мане је преко ћепенка ускакао ванредно вешто... (2) Кад је по други пут, после војске отворио дућан, и муштерија је многобројнија била него пре. (3) И он сад није имао нужде да ускаче на ћепенак, него је улазио на врата достојанствено; застане увек мало на вратима и грди млађе, па тек онда улази.

(Из романа Стевана Сремца *Зона Замфирова*, прилагођен)

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| 1.  | Именица <i>мајстор</i> у 1. реченици пример је за врсту атрибута која се назива _____.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
| 2.  | У 1. реченици употребљена је реч <i>ћепенак</i> . У <i>Речнику српскога језика</i> та одредница гласи овако: <b>ћепенак</b> , -ѣнка м тур. <i>крило у старинских дућана (служи уместо врата, за излагање робе и сл.)</i> .<br>Из те одреднице закључујемо да реч <i>ћепенак</i> :<br>а) у генитиву мења акценат: од кратког постаје дуг;<br>б) у генитиву добија дужину на слогу после акцента;<br>в) и мења акценат и добија дужину.<br>Заокружи слово испред тачног одговора. |  |
| 3.  | Из 2. реченице препиши предлоге: _____.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
| 4.  | Именица <i>муштерија</i> (из 2. реченице) стоји у једнини, али не означава појединца, него читав скуп особа. То је пример за:<br>а) метафору; б) метонимију; в) хомонимију; г) вишезначност.<br>Заокружи слово испред тачног одговора.                                                                                                                                                                                                                                          |  |
| 5.  | Напиши како гласи допуна придеву <i>многобројнија</i> из 2. реченице: _____.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
| 6.  | Напиши од колико се независних предикатских реченица састоји 3. комуникативна реченица у тексту: _____.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
| 7.  | Из 3. реченице препиши везнике: _____.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
| 8.  | Из 3. реченице препиши прилог који означава меру времена: _____.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |
| 9.  | У коренима глагола <i>ускочити</i> и <i>ускакати</i> налазимо алтернацију <i>о : а</i> . Та гласовна промена, која се догодила у далекој прошлости, назива се _____.                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
| 10. | Напиши како се зове интерпункцијски знак који је могао бити употребљен у 3. реченици уместо тачке са запетом (такође би означио паузу и спуштање интонације испред ње):<br>_____.                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |

|     |                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| 11. | Из текста препиши прилошку синтагму: _____.                                                                                                                                                                                       |  |
| 12. | Из реченице <i>Застане увек мало на вратима</i> препиши:<br>а) лексеме: _____;<br>б) морфосинтаксичке речи: _____.                                                                                                                |  |
| 13. | Подвуци у следећој реченици глаголске синтагме:<br>Дугим ускакањем извештио се до невероватне лакоће, тако да је могао још онако у лету, у скоку, скрстити ноге и посадити се на клупу прекрштених ногу.                          |  |
| 14. | У реченици <i>Кућа му је била у једној тесној и кривој улици у близини цркве</i> именица <i>улица</i> има следећи број атрибута: а) три; б) четири; в) пет; г) шест.<br>Заокружи слово испред тачног одговора.                    |  |
| 15. | Глагол <i>доспевати</i> изведен је од глагола <i>доспети</i> суфиксом _____.                                                                                                                                                      |  |
| 16. | У примеру <i>У говору стално скаче с једне теме на другу</i> глагол <i>скакати</i> употребили смо у следећем значењу: а) метонимијском; б) метафоричком; в) хиперболичном; г) основном.<br>Заокружи слово испред тачног одговора. |  |
| 17. | Подвуци мала слова која је требало написати као велика:<br>Ако кнез михаиловом улицом пођеш ка калемегдану, с леве стране ће ти се наћи српска академија наука и уметности, а са десне филолошки факултет.                        |  |
| 18. | Заокружи слова испред врста речи којима се може додати префикс <i>не-</i> који има одрично значење:<br>а) глаголи; б) предлози; в) именице; г) придеви; д) речце.                                                                 |  |
| 19. | Писање неког дела (уметничког или научног) на основу туђих дела назива се:<br>а) компензација; б) компилација; в) компатибилност; г) компромитација.<br>Заокружи слово испред тачног одговора.                                    |  |
| 20. | Упиши запете тамо где је то неопходно:<br>Да би се оријентисали или ухватили плен делфини се служе звучним таласима који имају фреквенцију до 200.000 херца што је око десет пута више него што наше ухо може да чује.            |  |

Срећан рад!

Прегледао: \_\_\_\_\_

Укупно поена: \_\_\_\_\_

Школска 2017/2018. година

Окружно (градско) такмичење ученика средњих школа  
из српског језика и језичке културе

III разред

Решења

1. атрибутив
2. б)
3. по, после
4. б)
5. него пре
6. (од) пет (5)
7. и, да, него, (и,) па
8. мало
9. превој самогласника (вокала)
10. две тачке
11. ванредно вешто
12. а) застати, увек, мало, на, врата, б) Застане/застане, увек, мало, на, вратима
13. скрстити ноге, посадити се на клупу прекритених ногу
14. б)
15. -ева-
16. б)
17. Ако Кнез Михаиловом улицом пођеш ка Калемегдану, с леве стране ће ти се наћи Српска академија наука и уметности, а са десне Филолошки факултет.
18. в), г)
19. б)
20. Да би се оријентисали или ухватили плен, делфини се служе звучним таласима који имају фреквенцију до 200.000 херца, што је око десет пута више него што наше ухо може да чује.